

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-2

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličik
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Hedvika Břínková
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	<i>Mikulčice-Valy, most č. 1. Předběžná rekonstrukce mostu R. Skopala, podle Poláček 2000 (viz obr. 9 na str. 46)</i> <i>Mikulčice-Valy, bridge No. 1. A preliminary reconstruction of the bridge by R. Skopal, in accordance with Poláček 2000 (see Fig. 9 on page 46)</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2014

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

Copyright © 2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors

2013, 46–48). Část hospodářského zázemí mladohradištní osady byla zachycena nedávno také na západním okraji Uničova, v ulici Nemocniční (Plaštiaková 2011).

Tomáš Zeman

Literatura

Plaštiaková, M. 2011: Uničov (k. ú. Uničov, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů 52-2*, 201–202.

Šlézar, P. 2013: Období raného středověku (30. léta 6. století – 1213). In: J. Burešová et al.: *Uničov. Historie moravského města*. Uničov: Město Uničov, 44–51.

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), „Šibeník“. Jüngere Burgwallzeit. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

ÚSOBRNO (OKR. BLANSKO)

„Durana“. Vrcholný středověk, novověk. Fortifikace. Zjišťovací výzkum.

Badatelský výzkum byl realizován ve dnech 4. 10. – 29. 10. 2012 a probíhal v areálu fortifikace „Durana“, která se nachází jihovýchodně od obce Úsobrno na pozemku parc. č. 193/19 v k. ú. Úsobrno. Tato rozsahem menší fortifikace je opevněna okružním příkopem a valem.

Výzkum byl prováděn formou sondáže, kdy byly prozkoumány sondy 1 (o rozměrech 2×2 m), 2 (o rozměrech 1×1 m), 3 (o rozměrech 8×0,50 m) a 4 (o rozměrech 3×1 m). Sondy 1 a 3 byly umístěny v centrální části na nejvyšší části této lokality. Sonda 2 byla umístěna východně od předešlých sond, ovšem cca o 2 metry níže, než je výšková úroveň sondy 1. Sonda 4 byla položena v okružním příkopu, jižně od sondy 3 přibližně v úrovni jejího východního konce. Polohy jednotlivých sond byly zaměřeny pomocí přístroje GPS. Povrch terénu v místě všech sond tvořila vrstva lesní půdy – kontexty 0100, 0102. V sondě 1 byla zjištěna vrstva lesní půdy – kontext 0100, níže bylo zjištěno podloží – kontext 0101; v kontextu 0100 byly pozorovány kameny, uhlíky malé zlomky mazanic, malty a jeden keramický zlomek, který lze rámcově datovat do období vrcholného středověku. Stratigraficky pod kontextem 0101 byla zachycena rostlá skála – kontext 0108. V sondě 2 byla mimo lesní půdu – kontext 0102 a podloží – kontext 0104, zjištěna mezi předešlými vrstva jílovité hlíny – kontext 0103, která obsahovala mimo kameny malé zlomky mazanice.

V nejvyšším místě zkoumané lokality byla položena sonda 3, ve které byla pod vrstvou lesní půdy – kontext 0100 – pozorována v sektoru 1 (sektory 1 až 4, počítáno od západu) vrstva prachové hlíny hnědošedé barvy – kontext 0105, ve které bylo zjištěno několik keramických zlomků z období novověku; níže bylo pod touto vrstvou zachyceno skalnaté podloží – kontext 0108. V sektorech

2, 3 byly v kontextu 0100 zjištěny dvě recentní ohniště – kontexty 0109, 0110; stratigraficky pod kontextem 0100 byla zkoumána vrstva tmavě hnědé prachové hlíny – kontext 0107, pod níž bylo zjištěno skalnaté podloží – kontext 0108. Povrch sektoru 4 pokrýval opět kontext 0100, pod kterým byla zjištěna vrstva jílovité hlíny černé barvy – kontext 0106, obsahující množství kamenů a jeden keramický zlomek (rámcově datovaný do období vrcholného středověku). V sondě 4 byla zjištěna vrstva lesní půdy – kontext 0100, v níž se nachází vrstva středně hnědošedé jílovité hlíny – kontext 0111, jež obsahovala pouze kameny. Stratigraficky pod kontextem 0111 se nacházelo podloží – kontext 0101, ovšem kontexty 0111 a 0101 porušuje výkop příkopu – kontext 0500. Bohužel tento příkop byl z důvodu bezpečnosti prozkoumán pouze částečně a po dosažení hloubky 1,30 m byl jeho průzkum ukončen. Výplň příkopu tvoří černá jílovitá hlína – kontext 0112 obsahující převážně kameny a středně hnědá jílovitá hlína – kontext 0113 obsahující kromě převažujících kamenů také uhlíky. Po ukončení výzkumu byly prozkoumané sondy zaházeny výkopkem a lokalita uvedena do původního stavu.

Dle skromného nálezové fondu získaného během tohoto výzkumu lze klást rámcovou dataci vzniku a dobu existence zkoumané fortifikace na sklonek vrcholného středověku. Stopy či indicie svědčící o starším založení této fortifikace nebyly zjištěny. Také vzhledem ke skromnému počtu nalezených artefaktů nelze předpokládat na této lokalitě intenzivní a dlouhodobé osídlení. Tento badatelský výzkum byl realizován jako součást programu Národní a kulturní identity Ministerstva kultury ČR č. DF 11P01OVV029 „Výzkum historických cest v oblasti severozápadní Moravy a východních Čech“.

Jakub Vrána

Resumé

Úsobrno (Bez. Blansko), „Durana“. Spätmittelalter, Neuzeit. Fortifikation. Probegrabung.

VALTICE (OKR. BŘECLAV)

Intravilán, č. p. 239. Novověk. Město, historická kanalizace. Záchranný archeologický výzkum.

Záchranný archeologický výzkum proběhl na konci roku 2012 formou dohledu nad výkopovými pracemi na přeložce NN a pokračoval v létě 2013 při budování nového parkoviště před domem č. p. 239 ve Valticích. Prostor výzkumu se nacházel mezi valtickým zámekem a kostelem Nanebevzetí Panny Marie.

V prostoru nového parkoviště jižně před domem č. p. 239 byla v délce přes 10 m zdokumentována cihelná odvodňovací štola o šířce 0,8 m, vedoucí od zámeckého areálu severovýchodním směrem. Při severní straně bylo v délce 5 m provedeno její zpevnění přízdívkou v šířce 0,5 m. Zachyceny zde byly i dvě zděné cihelné šachty v trase štoly o rozměrech 1,2×1,2 m a hloubce 1,4 m,

Obr. 108. Znojmo, Hradiště sv. Hypolita. Plán plochy centrálního velkomoravského pohřebiště prozkoumané v letech 2012–2013.

Abb. 108. Znojmo, Hradiště sv. Hypolita – Pölsenberg. Grabungsfläche des zentralen großmährischen Gräberfeldes, untersucht 2012–2013.

příčemž východnější z nich vznikla až dodatečně, patrně při opravě (čištění) štol. Další zděná šachta se nacházela v průjezdu domu č. p. 239, z jehož dvora do hlavní štolý ústila menší přípojka. Celý zachycený odvodňovací systém patřící k zámeckému systému odvodňovacích štol lze patrně datovat do 18. století a dát do souvislosti s velkými terénními úpravami v okolí zámku.

Dále se výzkumem provedeným při revitalizaci objektu č. p. 239 ve Valticích podařilo zachytit jak úpravy terénu (navážkové vrstvy) související s barokní přestavbou valtického zámku v 17. století, tak i další terénní úpravy přístupu k zámku z východní strany v 18. století.

Hynek Zbránek

Literatura

Zbránek, H. 2013: Revitalizace domu č. p. 239 Valtice a objekt přípojka SO-06 NN. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 18/13. Uloženo: archiv společnosti Archaia Brno, o. p. s.

Resumé

Valtice (Bez. Břeclav), Gemeinde, Hs.-Nr. 239. Neuzeit. Stadt, historische Kanalisation. Rettungsgrabung.

ZNOJMO (K. Ú. ZNOJMO-HRADIŠTĚ, OKR. ZNOJMO)

Hradiště sv. Hypolita. Středohradištní období. Centrální velkomoravské pohřebiště. Záchranný a předstihový výzkum.

Předkládaná zpráva o provedeném archeologickém výzkumu centrálního velkomoravského pohřebiště, který na lokalitě probíhá od roku 2008 každoročně o letních

prázdninách, je tentokrát informací pojednávající společně o dvou ročních sezonách. Samotný výzkum se v obou letech /2012 a 2013/ opět uskutečnil formou letní archeologické praxe studentů historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a také studentů archeologie Filozofické fakulty Univerzity v Hradci Králové, a to jako výzkum záchranný a předstihový. Každoročně se jej ve třech čtrnáctidenních turnusech v průběhu července až poloviny srpna zúčastnilo 70 – 80 posluchačů.

Za rok 2012 nebyla do Přehledu výzkumů zpráva předkládána zcela záměrně, protože terénní práce na tehdy skryté ploše pohřebiště mohly být dokončeny jen přibližně z jedné poloviny. Nebyly kompletní a nemohly tak přinést přesné informace.

Tuto skutečnost vyvolaly dvě okolnosti. První z nich byla spojena s opakovanou přímou výzvou majitele pozemku k provedení archeologického výzkumu na co největší ploše. Pozemek totiž nabízel k prodeji jako stavební parcelu. Nutnost provedení záchranného či předstihového výzkumu s prošetřením části pole mu značně komplikovala situaci, a proto chtěl výzkumné práce provést co nejdříve a také v co nejširším měřítku. Na výzvu jsme samozřejmě hned reagovali, objednali techniku a na celkové ploše 415 m² k jihovýchodu mírně skloněné části terasy jsme strojem skryli ornici o průměrné mocnosti 20–30 cm. Opět jsme zachytili stejnou a již v minulých letech popsanou situaci. Ze severního, přibližně 2–3 m širokého okrajového pásu pole, který se zařezával do skloněného terénu, byla po staletí prováděnou orbou a terasováním odhrnována ornice. Postupně se přemísťovala k jižnímu okraji plochy, kde navyšovala terénní schod. Právě v zářezu terasy, na jejím severním okraji, jsme již v hloubce 25 cm zachytili bázi ornice a prosvítající spraš. Při severozápadním okraji skrývky ale spraš mírně vyznívala a místy se již objevovala drť ze svrchní vrstvy skalního podloží. Ve světlejší půdě pod tmavou ornici zde vystu-